

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI KADENCJA**

Warszawa, dnia 20 kwietnia 2006 r.

Druk nr 133

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 77 ust. 1, w związku z art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej **projektu ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw.**

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy senatora Dariusza Bachalskiego.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

- (-) Mirosław Adamczak
- (-) Piotr Łukasz J. Andrzejewski
- (-) Mieczysław Augustyn
- (-) Dariusz Bachalski
- (-) Ryszard Bender
- (-) Aleksander Bentkowski
- (-) Przemysław Berent
- (-) Adam Biela
- (-) Krystyna Bochenek
- (-) Bogdan Borusewicz
- (-) Margareta Budner
- (-) Jarosław Chmielewski
- (-) Ryszard Ciecierski
- (-) Janina Fetlińska
- (-) Andrzej Gołaś
- (-) Jarosław Gowin
- (-) Stanisław Karczewski
- (-) Stanisław Kogut
- (-) Bronisław Korfanty
- (-) Janusz Kubiak
- (-) Kazimierz Kutz
- (-) Jarosław Lasecki
- (-) Bogdan Lisiecki
- (-) Roman Ludwiczuk
- (-) Andrzej Łuczycki
- (-) Włodzimierz Łyczywek
- (-) Tadeusz Maćkała
- (-) Mieczysław Maziarz
- (-) Marian Miłek
- (-) Tomasz Misiak
- (-) Antoni Motyczka
- (-) Stefan Niesiołowski
- (-) Mirosława Nykiel
- (-) Michał Okła
- (-) Władysław Ortyl
- (-) Andrzej Owczarek
- (-) Maria Pańczyk-Pozdziej
- (-) Andrzej Person
- (-) Krzysztof Piesiewicz
- (-) Maciej Płazyński
- (-) Lesław Podkański
- (-) Krzysztof Putra
- (-) Elżbieta Rafalska
- (-) Zbigniew Rau
- (-) Marek Rocki
- (-) Zbigniew Romaszewski
- (-) Władysław Sidorowicz
- (-) Robert Smoktunowicz
- (-) Zbigniew Szaleniec
- (-) Jerzy Szmit
- (-) Jerzy Szymura
- (-) Piotr Wach
- (-) Marek Waszkowiak
- (-) Mariusz Witczak
- (-) Michał Wojtczak
- (-) Piotr Zientarski

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw

Art. 1.

W ustawie z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507, Nr 130, poz. 1188 oraz z 2004 r. Nr 25, poz. 219) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 skreśla się wyrazy „głosować można tylko osobiście”;
- 2) w art. 24 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1. Informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podaje do wiadomości publicznej wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej 30 dnia przed dniem wyborów.”;
- 3) art. 29 otrzymuje brzmienie:
 - „Art. 29. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) sposób sporządzenia i udostępniania spisu wyborców, ustalając w szczególności:
 - a) wzór spisu,
 - b) metody aktualizacji spisu, z uwzględnieniem okresu między dniem pierwszego głosowania a dniem ponownego głosowania,
 - c) wzór wniosku o udostępnienie spisu,
 - d) wzory wykazów wyborców przebywających w szpitalach, zakładach opieki społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w których utworzono obwody do głosowania,
 - e) wzór zawiadomienia o dopisaniu lub o wpisaniu wyborcy do spisu w innym obwodzie głosowania
 - uwzględniając odrębność przy sporządzaniu spisu dla gmin mających status miasta oraz dla obwodów utworzonych w szpitalu, zakładzie opieki społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, przypadki, w których następuje dopisanie lub wykreślenie ze spisu wyborców, miejsce, czas i formę udostępnienia spisu;

2) wzory zaświadczeń o prawie do głosowania uwzględniające dane umożliwiające identyfikację osoby, której zaświadczenia dotyczą, oraz sposób ich wydawania;

3) wzór imiennego zawiadomienia o wpisaniu wyborcy do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, oraz termin sporządzenia zawiadomień zapewniający ich doręczenie wyborcy najpóźniej w dniu, o którym mowa w art. 39b ust. 1.”;

4) po art. 39a dodaje się art. 39b w brzmieniu:

„Art. 39b. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) na podstawie spisu wyborców, zawiadamia każdego z wyborców, najpóźniej w 3 dniu przed dniem wyborów, w formie imiennego zawiadomienia, o wpisaniu do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, podając numer obwodu i siedzibę obwodowej komisji wyborczej, datę wyborów, godziny głosowania oraz informację o możliwości wniesienia reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do wyborcy wpisanego do spisu wyborców sporządzonego dla stałego obwodu głosowania.”;

5) w rozdziale 7 po art. 48 dodaje się art. 48a w brzmieniu:

„Art. 48a. Wyborca może głosować osobiście lub przez pełnomocnika zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.”;

6) po art. 60a dodaje się art. 60b-60i w brzmieniu:

„Art. 60b. 1. Wyborca, który przez właściwy organ orzekający został zaliczony do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z uwzględnieniem art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776, Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019, Nr 162, poz. 1118 i poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101, Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550, Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444, Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683, Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844, Nr 223, poz. 2217, Nr 228, poz. 2262, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 44, poz. 422.), może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.

Art. 60c. 1. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby chyba, że pochodzi od wstępnego, małżonka, zstępnego, brata, siostry lub osoby pozostającej w stosunku przysposobienia; w takim przypadku można je przyjąć nie więcej niż od dwóch osób.

3. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.

Art. 60d. 1. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

2. Akt pełnomocnictwa do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której wyborca jest wpisany do stałego rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać dane: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się:

- 1) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa; udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 60b ust. 2, nie jest wymagane;
- 2) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa,
- 3) kopię zaświadczenia o prawie do głosowania — w wypadku gdy osoba mająca być pełnomocnikiem nie jest wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa.

4. Akt pełnomocnictwa, po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku, niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.

5. Akt pełnomocnictwa jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa wskazanym we wniosku, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Akt pełnomocnictwa może być sporządzony na obszarze gminy poza miejscem zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku, o którym mowa w ust. 2.

7. Gmina prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa, w którym odnotowuje się fakt sporządzenia danego aktu.

Art. 60e. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 60b, art. 60c lub art. 60d ust. 2 i 3, wójt (burmistrz, prezydent miasta) w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku wzywa wyborcę do usunięcia wad wniosku w terminie 3 dni. W wypadku nieusunięcia wad w terminie wójt (burmistrz, prezydent miasta) odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa. Odmowę sporządzenia

aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wyborcy.

Art. 60f. 1. Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia we właściwym urzędzie gminy, w którym sporządzono akt pełnomocnictwa lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

2. Pełnomocnictwo wygasa z mocy prawa w wypadku:

- 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa lub pełnomocnika;
 - 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 60c ust. 1 lub wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 60c ust. 3;
 - 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa.
3. Wygaśnięcie pełnomocnictwa przed przekazaniem spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej stwierdza wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w dniu wyborów — obwodowa komisja wyborcza właściwa dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.
4. Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa odnotowuje się w spisie wyborców.

Art. 60g. 1. Do głosowania przez pełnomocnika mają zastosowanie, z zastrzeżeniem ust. 2-4, przepisy art. 50 ust. 1, art. 51, art. 53 i art. 54.

2. Obwodowa komisja wyborcza odnotowuje nazwisko i imię pełnomocnika wyborcy w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa załącza się do spisu wyborców.
3. Pełnomocnik potwierdza otrzymane karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczonej na potwierdzenie otrzymania karty do głosowania przez wyborcę udzielającego pełnomocnictwa.
4. Jeżeli pełnomocnictwo zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja wyborcza odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa.

Art. 60h. Czynności związane ze sporządzaniem aktu pełnomocnictwa są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.

Art. 60i. Minister właściwy do spraw administracji publicznej na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa

i aktu pełnomocnictwa, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa.”;

Art. 2

W ustawie z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) uchyla się art. 2;

2) po art. 23 dodaje się art. 23a w brzmieniu:

„Art. 23a. 1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na podstawie spisu wyborców, zawiadamia każdego z wyborców, najpóźniej w 3 dniu przed dniem wyborów, w formie imiennego zawiadomienia, o wpisaniu do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, podając numer obwodu i siedzibę obwodowej komisji wyborczej, datę wyborów, godziny głosowania oraz informację o możliwości wniesienia reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do wyborcy wpisanego do spisu wyborców sporządzonego dla stałego obwodu głosowania.”;

3) art. 24 otrzymuje brzmienie:

„Art. 24. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

1) sposób sporządzenia i udostępniania spisu wyborców, ustalając w szczególności:

a) wzór spisu,

b) metody aktualizacji spisu, z uwzględnieniem okresu między dniem pierwszego głosowania a dniem ponownego głosowania,

c) wzór wniosku o udostępnienie spisu,

d) wzory wykazów wyborców przebywających w szpitalach, zakładach opieki społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w których utworzono obwody głosowania,

e) wzór zawiadomienia o dopisaniu lub o wpisaniu wyborcy do spisu w innym obwodzie głosowania

- uwzględniając odrębność przy sporządzaniu spisu dla gmin mających status miasta oraz dla obwodów utworzonych w szpitalu, zakładzie opieki społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, przypadki, w których następuje dopisanie lub wykreślenie ze spisu wyborców, miejsce, czas i formę udostępnienia spisu;

2) wzory zaświadczeń o prawie do głosowania uwzględniające dane umożliwiające identyfikację osoby, której zaświadczenia dotyczą, oraz sposób ich wydawania;

3) wzór indywidualnego zawiadomienia o wpisaniu wyborcy do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, oraz termin sporządzenia

zawiadomień zapewniający ich doręczenie wyborcy najpóźniej w dniu, o którym mowa w art. 23a ust. 1.”;

4) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. Informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podaje do wiadomości publicznej wójt lub burmistrz (prezydent miasta) najpóźniej 30 dnia przed dniem wyborów.”;

5) w rozdziale 8 po art. 58 dodaje się art. 58a w brzmieniu:

„Art. 58a. Wyborca może głosować osobiście lub przez pełnomocnika zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.”;

6) po art. 69 dodaje się art. 69a-69h w brzmieniu:

„Art. 69a. 1. Wyborca, który przez właściwy organ orzekający został zaliczony do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z uwzględnieniem art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776, Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019, Nr 162, poz. 1118 i poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101, Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550, Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444, Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683, Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844, Nr 223, poz. 2217, Nr 228, poz. 2262, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 44, poz. 422.), może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.

Art. 69b. 1. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby chyba, że pochodzi od wstępnego, małżonka, zstępnego, brata, siostry lub osoby pozostającej w stosunku przysposobienia; w takim przypadku można je przyjąć nie więcej niż od dwóch osób.

3. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.

Art. 69c. 1. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

2. Akt pełnomocnictwa do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) gminy, w której wyborca jest wpisany do stałego rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać dane: nazwisko i imię

(imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się:

- 1) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa; udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 69a ust. 2, nie jest wymagane;
 - 2) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa,
 - 3) kopię zaświadczenia o prawie do głosowania — w wypadku gdy osoba mająca być pełnomocnikiem nie jest wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa.
4. Akt pełnomocnictwa, po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku, niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.
5. Akt pełnomocnictwa jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa wskazanym we wniosku, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Akt pełnomocnictwa może być sporządzony na obszarze gminy poza miejscem zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku, o którym mowa w ust. 2.
7. Gmina prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa, w którym odnotowuje się fakt sporządzenia danego aktu.

Art. 69d. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 69a, art. 69b lub art. 69c ust. 2 i 3, wójt lub burmistrz (prezydent miasta) w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku wzywa wyborcę do usunięcia wad wniosku w terminie 3 dni. W wypadku nieusunięcia wad w terminie wójt lub burmistrz (prezydent miasta) odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa. Odmowę sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wyborcy.

Art. 69e. 1. Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia we właściwym urzędzie gminy, w którym sporządzono akt pełnomocnictwa lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

2. Pełnomocnictwo wygasa z mocy prawa w wypadku:

- 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa lub pełnomocnika;

- 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 69b ust. 1 lub wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 69b ust. 3;
 - 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa.
3. Wygaśnięcie pełnomocnictwa przed przekazaniem spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej stwierdza wójt lub burmistrz (prezydent miasta), a w dniu wyborów — obwodowa komisja wyborcza właściwa dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.
 4. Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa odnotowuje się w spisie wyborców.
- Art. 69f. 1. Do głosowania przez pełnomocnika mają zastosowanie, z zastrzeżeniem ust. 2-4, przepisy art.68 ust. 1 i 2 oraz ust. 3 i 4 oraz art. 69.
2. Obwodowa komisja wyborcza odnotowuje nazwisko i imię pełnomocnika wyborcy w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa załącza się do spisu wyborców.
 3. Pełnomocnik potwierdza otrzymane karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczony na potwierdzenie otrzymania karty do głosowania przez wyborcę udzielającego pełnomocnictwa.
 4. Jeżeli pełnomocnictwo zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja wyborcza odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa.
- Art. 69g. Czynności związane ze sporządzaniem aktu pełnomocnictwa są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.
- Art. 69h. Minister właściwy do spraw administracji publicznej na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa i aktu pełnomocnictwa, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa.”;

7) w art. 234:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu w tym samym dniu, w którym odbywają się wybory Prezydenta Rzeczypospolitej:

- 1) głosowanie przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych dla wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej i na podstawie spisów wyborców sporządzonych dla tych wyborów;
- 2) zadania okręgowych komisji wyborczych i obwodowych komisji wyborczych związane z przeprowadzeniem wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej wykonują odpowiednio okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze powołane do przeprowadzenia wyborów do Sejmu;

- 3) kandydatów na członków obwodowych komisji wyborczych może zgłosić:
- a) pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego lub upoważniona przez niego osoba - do każdej komisji na obszarze okręgu wyborczego, w którym została zarejestrowana zgłoszona przez niego okręgowa lista kandydatów na posłów lub zarejestrowany został kandydat na senatora,
 - b) pełnomocnik komitetu wyborczego zarejestrowanego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej lub upoważniona przez niego osoba;
- 4) zaświadczenia o prawie do głosowania wydaje się zgodnie z przepisami dotyczącymi wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej; zaświadczenie upoważnia do wzięcia udziału we wskazanym w nim głosowaniu w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz odbywających się w tym samym terminie wyborach do Sejmu i Senatu;
- 5) pełnomocnictwo do głosowania udzielone w wyborach do Sejmu i do Senatu może być jednocześnie udzielone do głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej.”,

Art. 3

W ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. Nr 57, poz. 507 i Nr 85, poz. 782) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Głosować można osobiście lub przez pełnomocnika.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Do trybu przeprowadzenia głosowania, w tym głosowania przez pełnomocnika, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802 oraz z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271).”,

c) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Minister właściwy do spraw administracji publicznej na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa i aktu pełnomocnictwa, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa.”;

2) w art. 6 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji do spraw referendum, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz art. 7 ust. 2, podaje do wiadomości publicznej wójt lub burmistrz (prezydent miasta) najpóźniej 30 dnia przed dniem referendum.”;

3) w art. 9:

a) w ust. 5 wyrazy „w 10 dniu” zastępuje się wyrazami „w 5. dniu”,

b) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzenia i udostępniania spisu osób uprawnionych do udziału w referendum, ustalając wzór spisu, metody jego aktualizacji, wzór wniosku o udostępnienie spisu, wzory wykazów osób przebywających w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, a także w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów, oraz w domach studenckich, w których utworzono obwody głosowania, wzór zawiadomienia o dopisaniu lub o wpisaniu osoby uprawnionej do udziału w referendum do spisu w innym obwodzie głosowania, wzór oraz sposób wydawania zaświadczenia o prawie do głosowania, a także wzór imiennego zawiadomienia o wpisaniu do spisu dla właściwego obwodu głosowania oraz termin sporządzenia zawiadomień zapewniający ich doręczenie osobom uprawnionym do udziału w referendum najpóźniej w dniu, o którym mowa w art. 9a ust. 1.”;

4) po art. 9 dodaje się art. 9a w brzmieniu:

„Art. 9a. 1. Wójt, burmistrz (prezydent miasta) na podstawie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum, zawiadamia każdą z tych osób, najpóźniej w 3 dniu przed dniem głosowania, w formie imiennego zawiadomienia o wpisaniu do spisu dla właściwego obwodu do głosowania podając numer obwodu i siedzibę obwodowej komisji do spraw referendum, termin głosowania, godziny głosowania oraz informację o możliwości wniesienia reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do wyborcy wpisanego do spisu wyborców sporządzonego dla stałego obwodu głosowania.”;

Art. 4

W ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym.”;

2) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. Informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz wyznaczonych siedzibach obwodowych komisji wyborczych dla danych wyborów podaje do wiadomości publicznej wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej 21 dnia przed dniem wyborów.”;

3) po art. 35 dodaje się art. 35a w brzmieniu:

„Art. 35a. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) na podstawie spisu wyborców, zawiadamia każdego z wyborców, najpóźniej w 3 dniu przed dniem wyborów, w formie imiennego zawiadomienia, o wpisaniu do spisu dla

właściwego obwodu do głosowania, podając numer obwodu i siedzibę obwodowej komisji wyborczej, datę wyborów, godziny głosowania oraz informację o możliwości wniesienia reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do wyborcy wpisanego do spisu wyborców sporządzonego dla stałego obwodu głosowania.”;

4) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

1) sposób sporządzenia i udostępniania spisu wyborców, ustalając w szczególności:

a) wzór spisu,

b) metody aktualizacji spisu, z uwzględnieniem okresu między dniem pierwszego głosowania a dniem ponownego głosowania,

c) wzór wniosku o udostępnienie spisu,

d) wzory wykazów wyborców przebywających w szpitalach, zakładach opieki społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w których utworzono obwody do głosowania,

e) wzór zawiadomienia o dopisaniu lub o wpisaniu wyborcy do spisu w innym obwodzie głosowania

- uwzględniając odrębność przy sporządzaniu spisu dla gmin mających status miasta oraz dla obwodów utworzonych w szpitalu, zakładzie opieki społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, przypadki, w których następuje dopisanie lub wykreślenie ze spisu wyborców, miejsce, czas i formę udostępnienia spisu;

2) wzory zaświadczeń o prawie do głosowania uwzględniające dane umożliwiające identyfikację osoby, której zaświadczenia dotyczą, oraz sposób ich wydawania;

3) wzór imiennego zawiadomienia o wpisaniu wyborcy do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, oraz termin sporządzenia zawiadomień zapewniający ich doręczenie wyborcy najpóźniej w dniu, o którym mowa w art. 35a ust. 1.”;

5) po art. 43 dodaje się art. 43a w brzmieniu:

„Art. 43a. Wyborca może głosować osobiście lub przez pełnomocnika zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.”;

6) po art. 46 dodaje się art. 46a-46h w brzmieniu:

„Art. 46a. 1. Wyborca, który przez właściwy organ orzekający został zaliczony do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z uwzględnieniem art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776, Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019, Nr 162, poz. 1118 i poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101, Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550, Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444, Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683, Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844, Nr 223, poz. 2217, Nr 228, poz. 2262, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 44, poz. 422.), może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.

Art. 46b. 1. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby chyba, że pochodzi od wstępnego, małżonka, zstępnego, brata, siostry lub osoby pozostającej w stosunku przysposobienia; w takim przypadku można je przyjąć nie więcej niż od dwóch osób.

3. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.

Art. 46c. 1. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

2. Akt pełnomocnictwa do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której wyborca jest wpisany do stałego rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać dane: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się:

1) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa; udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 46a ust. 2, nie jest wymagane;

2) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa,

- 3) kopię zaświadczenia o prawie do głosowania — w wypadku gdy osoba mająca być pełnomocnikiem nie jest wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa.
4. Akt pełnomocnictwa, po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku, niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.
5. Akt pełnomocnictwa jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa wskazanym we wniosku, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Akt pełnomocnictwa może być sporządzony na obszarze gminy poza miejscem zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku, o którym mowa w ust. 2.
7. Gmina prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa, w którym odnotowuje się fakt sporządzenia danego aktu.

Art. 46d. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 46a, art. 46b lub art. 46c ust. 2 i 3, wójt (burmistrz, prezydent miasta) w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku wzywa wyborcę do usunięcia wad wniosku w terminie 3 dni. W wypadku nieusunięcia wad w terminie wójt (burmistrz, prezydent miasta) odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa. Odmowę sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wyborcy.

Art. 46e. 1. Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia we właściwym urzędzie gminy, w którym sporządzono akt pełnomocnictwa lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

2. Pełnomocnictwo wygasa z mocy prawa w wypadku:

- 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa lub pełnomocnika;
- 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 46b ust. 1 lub wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 46b ust. 3;
- 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa.

3. Wygaśnięcie pełnomocnictwa przed przekazaniem spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej stwierdza wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w dniu wyborów — obwodowa komisja wyborcza właściwa dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.

4. Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa odnotowuje się w spisie wyborców.

Art. 46f. 1. Do głosowania przez pełnomocnika mają zastosowanie, z zastrzeżeniem ust. 2-4, przepisy art. 44, art. 45 i art.46.

2. Obwodowa komisja wyborcza odnotowuje nazwisko i imię pełnomocnika wyborcy w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa załącza się do spisu wyborców.

3. Pełnomocnik potwierdza otrzymane karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczony na potwierdzenie otrzymania karty do głosowania przez wyborcę udzielającego pełnomocnictwa.

4. Jeżeli pełnomocnictwo zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja wyborcza odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa.

Art. 46g. Czynności związane ze sporządzaniem aktu pełnomocnictwa są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.

Art. 46h. Minister właściwy do spraw administracji publicznej na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa i aktu pełnomocnictwa, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa.”;

Art. 5

W ustawie z dnia 23 stycznia 2004 r. - Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Wybory są wolne, powszechne, bezpośrednie, proporcjonalne oraz przeprowadzane w głosowaniu tajnym.”

2) po art. 39 dodaje się art. 39a w brzmieniu:

„Art. 39a. 1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na podstawie spisu wyborców, zawiadamia każdego z wyborców, najpóźniej w 3 dniu przed dniem wyborów, w formie imiennego zawiadomienia, o wpisaniu do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, podając numer obwodu i siedzibę obwodowej komisji wyborczej, datę wyborów, godziny głosowania oraz informację o możliwości wniesienia reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do wyborcy wpisanego do spisu wyborców sporządzonego dla stałego obwodu głosowania.”

3) art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Art. 41. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

1) sposób sporządzenia i udostępniania spisu wyborców, ustalając w szczególności:

- a) wzór spisu,
- b) metody aktualizacji spisu, z uwzględnieniem okresu między dniem pierwszego głosowania a dniem ponownego głosowania,
- c) wzór wniosku o udostępnienie spisu,
- d) wzory wykazów wyborców przebywających w szpitalach, zakładach opieki społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w których utworzono obwody do głosowania,
- e) wzór zawiadomienia o dopisaniu lub o wpisaniu wyborcy do spisu w innym obwodzie głosowania

- uwzględniając odrębność przy sporządzaniu spisu dla gmin mających status miasta oraz dla obwodów utworzonych w szpitalu, zakładzie opieki społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym, przypadki, w których następuje dopisanie lub wykreślenie ze spisu wyborców, miejsce, czas i formę udostępnienia spisu;

2) wzory zaświadczeń o prawie do głosowania uwzględniające dane umożliwiające identyfikację osoby, której zaświadczenia dotyczą, oraz sposób ich wydawania;

3) wzór imiennego zawiadomienia o wpisaniu wyborcy do spisu dla właściwego obwodu do głosowania, oraz termin sporządzenia zawiadomień zapewniający ich doręczenie wyborcy najpóźniej w dniu, o którym mowa w art. 39a. ust. 1.”;

4) art. 44 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Informację o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podaje do wiadomości publicznej wójt lub burmistrz (prezydent miasta) najpóźniej 30 dnia przed dniem wyborów.”;

5) art. 108 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Głosować może z zastrzeżeniem art. 109 tylko wyborca wpisany do spisu wyborców, a także wyborca dopisany do spisu zgodnie z przepisami ust.2 i 3.”;

6) art. 109 otrzymuje brzmienie:

„Art. 109. Do przebiegu głosowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 61-66, art. 69 i art. 69 a-h Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu.”;

UZASADNIENIE

Jednym z większych problemów polskiej demokracji, na który zwracają uwagę zarówno socjologowie, jak i przedstawiciele Państwowej Komisji Wyborczej, jest systematycznie spadająca frekwencja w wyborach. O potrzebie zmiany tej tendencji mówią przedstawiciele partii politycznych, organizacji pozarządowych itp. Przy analizie przyczyn wskazuje się m.in. na brak wystarczającej informacji o wyborach oraz niemożliwość uczestniczenia w wyborach przez niektóre grupy wyborców. Dlatego proponujemy rozwiązania, które wychodzą naprzeciw tym oczekiwaniom.

Proponujemy zmiany w ordynacjach wyborczych polegające na wprowadzeniu instytucji pełnomocnika wyborczego oraz zmianie sposobu informowania o wyborach.

Stan obecny

Zgodnie z obowiązującymi obecnie w Polsce ustawami wyborczymi, informacje o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podaje do wiadomości publicznej w formie obwieszczenia – wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Praktyka dowodzi, że jednostki samorządu terytorialnego napotykać na bardzo poważne trudności ze znalezieniem odpowiedniej ilości łatwo dostępnych dla wyborców miejsc do rozplakatowania dużego formatu „płacht” obwieszczeń. Są one poza tym rozmieszczane dość wcześnie (zgodnie np. z ustawą Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP - najpóźniej w 30 dniu przed wyborami) co powoduje, że już po kilku dniach obwieszczenia są usuwane, lub zakrywane innymi ogłoszeniami. W konsekwencji, instytucja obwieszczeń mimo dużych nakładów finansowych (druk, rozplakatowanie) nie spełnia podstawowej roli, dla jakiej ją do ordynacji wprowadzono, czyli roli informacyjnej. Stan taki powoduje dezorientację części wyborców i może wpływać na decyzję uczestniczenia w wyborach.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym, w wyborach i referendach obowiązuje zasada osobistego głosowania wyborcy w lokalu wyborczym. Rozwiązanie takie powoduje ogromne trudności dla osób, które z powodu choroby, niepełnosprawności, bądź też wieku, nie są w stanie dotrzeć ze swoich domów do siedziby obwodowej komisji wyborczej. W wielu przypadkach, regulacja ta w praktyce uniemożliwia im oddanie głosu, bowiem transport, o ile w ogóle jest możliwy, stanowi znaczne obciążenie, a nawet zagrożenie dla zdrowia. Osoby takie, zachowując formalnie pełnię praw obywatelskich, są więc w przeważającej większości de facto wyłączone z możliwości uczestniczenia w wyborach. Pogłębia to ich poczucie alienacji w społeczeństwie i rodzi uzasadnioną frustrację, która znajduje jedynie niewielkie odzwierciedlenie w protestach wyborczych i licznych skargach.

Regulacja wprowadzająca alternatywny sposób udziału w głosowaniu dla tej grupy wyborców jest koniecznym uzupełnieniem obecnych zapisów ustaw prawa wyborczego. Ustawy te, co należy wyraźnie zaznaczyć, przewidują już pewne udogodnienia dla osób chorych

i starszych (m.in. *Ustawa Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP*). Obejmują one jednakże jedynie pacjentów szpitali i pensjonariuszy zakładów pomocy społecznej. Przewidują, iż możliwe jest utworzenie dla nich osobnych obwodów do głosowania, a także zastosowanie urny pomocniczej, z którą członkowie komisji udają się do łóżek wyborców. Osób niepełnosprawnych dotyczą natomiast zapisy o przystosowaniu części lokali wyborczych do ich potrzeb, umożliwienia głosowania w takim lokalu, a także o pomocy, jaką na ich prośbę udzielają inni wyborcy.

Wykorzystując niezaprzeczną intencję prawodawcy do uwzględnienia specyficznego statusu i potrzeb tej części wyborców, konieczne jest przedstawienie instytucji, która stanowi kontynuację i rozwinięcie tych korzystnych rozwiązań.

Propozycja

Proponujemy wprowadzenie do polskiego prawa wyborczego instytucji **indywidualnego zawiadamiania** każdego wyborcy (imiennie) o wpisaniu go do spisu wyborców we wskazanym obwodzie głosowania. Będzie to obowiązkiem organu, który sporządzać będzie taki spis, czyli władz gminy. Zawiadomienie to zawierać w szczególności powinno informacje o rodzaju i dacie wyborów, miejscu i czasie głosowania (adres lokalu wyborczego i godziny głosowania).

Przyjęcie proponowanego rozwiązania ma szereg zalet. W szczególności:

- każdy wyborca otrzymuje indywidualizowane, skierowane imiennie „zaproszenie” do wzięcia udziału w wyborach, co wydaje się bardzo ważne z psychologicznego punktu widzenia („państwo myśli o mnie”),
- każdy wyborca otrzymuje kompletną informację o wyborach (kiedy, gdzie),
- każdy wyborca otrzymuje informację o możliwości skorzystania w określonych przypadkach z instytucji pełnomocnika wyborczego,
- pojawia się, wreszcie, realna możliwość weryfikacji spisu wyborców przed głosowaniem: potwierdzi fakt umieszczenia w spisie wyborców, umożliwi poprawę ewentualnego zniekształcenia danych osobowych wyborcy (na marginesie podkreślić wypada, iż obecna instytucja wykładania spisów do publicznego wglądu w celu ich weryfikacji zupełnie nie spełnia swego zadania; w literaturze przedmiotu podkreślano wielokrotnie, że wyborcy korzystają z niej bardzo rzadko, a w konsekwencji rzeczywista weryfikacja poprawności sporządzenia spisów odbywa się dopiero w lokalu wyborczym – wtedy, kiedy nie ma już najczęściej możliwości naprawienia błędów, co kończy się odmową dopuszczenia wyborcy do głosowania).

Proponujemy, aby do prawa wyborczego wprowadzić zapisy umożliwiające zastosowanie w wyborach i referendach **instytucji pełnomocnika**. Możliwość jego ustanawiania przewidywana jest dla ograniczonego kręgu wyborców - wyborcy niepełnosprawni z orzeczoną przez właściwy organ niepełnosprawnością w stopniu znacznym,

bądź umiarkowanym, a także wszyscy wyborcy, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończyli 75 rok życia. Pełnomocnik działałby zgodnie z aktem pełnomocnictwa i w jego zakresie. W imieniu wyborcy i wyrażając jego wolę, udawałby się do lokalu wyborczego, pobierał kartę (karty) do głosowania i głosował.

Pełnomocnikiem wyborczym może zostać każda osoba wpisana do rejestru wyborczego w tej samej gminie co wyborca udzielający pełnomocnictwa lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania¹. Nie mogą być pełnomocnikami osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej właściwej dla obwodu do głosowania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, mężowie zaufania zgłaszani przez komitety wyborcze, a także kandydaci w wyborach.

Pełnomocnik może przyjąć pełnomocnictwo tylko od jednego wyborcy. Wyjątek stanowią członkowie rodziny (wstępni, małżonek, zstępni lub osoby pozostające w stosunku przysposobienia). W takim przypadku pełnomocnik może przyjąć pełnomocnictwo od dwóch wyborców.

Wyborca, który spełnia ustawowe przesłanki i pragnie ustanowić swojego pełnomocnika, zgłasza wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do właściwego urzędu gminy. Wniosek powinien zawierać następujące dane: nazwisko, imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer PESEL oraz adres zamieszkania wyborcy i osoby, której chce udzielić pełnomocnictwa. Do wniosku powinny zostać załączone: kopia aktualnego orzeczenia organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, a także pisemną zgodę osoby mającej pełnomocnictwo przyjąć.

Wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa powinien zostać zgłoszony nie później niż w 10 dniu przed dniem wyborów.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), bądź innym urzędnikiem gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z zasady w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa. Dopuszcza się również, na wniosek wyborcy, udzielenie pełnomocnictwa w innym dogodnym dla niego miejscu na terenie gminy.

Po sprawdzeniu danych zawartych we wniosku, urzędnik sporządza akt pełnomocnictwa w trzech egzemplarzach. Po jednym otrzymuje wyborca ustanawiający pełnomocnictwo, pełnomocnik, natomiast trzeci zostaje złożony w urzędzie gminy. Fakt udzielenia pełnomocnictwa odnotowuje się w wykazie sporządzanych aktów pełnomocnictwa prowadzonym w urzędzie gminy.

W przypadku, jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa nie spełnia wszystkich wymaganych warunków, wójt (burmistrz, prezydent miasta) wzywa w terminie 3 dni od otrzymania wniosku do uzupełnienia braków. Jeżeli osoba mająca udzielić

¹ Wydawane przez urząd gminy, w którym wyborca jest ujęty w rejestrze wyborczym. Umożliwia głosowanie w obwodowej komisji wyborczej w miejscu pobytu.

pełnomocnictwa tego nie uczyni, odmawia się sporządzenia aktu pełnomocnictwa. Zawiadomienie wójta (burmistrz, prezydent miasta) wraz z uzasadnieniem jest dostarczane niezwłocznie wnioskodawcy.

Wzór wniosku, wzór aktu pełnomocnictwa, a także szczegółowy tryb postępowania przy jego sporządzaniu, zostanie sporządzony na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej w drodze rozporządzenia przez właściwego ministra do spraw administracji. To samo dotyczy sposobu prowadzenia wykazu sporządzonych aktów pełnomocnictwa.

Wszystkie czynności związane ze sporządzeniem aktu pełnomocnictwa do głosowania są zadaniami zleconymi gminie i przez to wolnymi od opłat.

Pełnomocnictwo może być cofnięte poprzez złożenie (przekazanie) oświadczenia osoby, która je udzieliła we właściwym urzędzie gminy (miasta) najpóźniej na dwa dni przed dniem wyborów, a także poprzez doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu wyborów.

Z mocy prawa pełnomocnictwo wygasa w przypadku śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwo, bądź pełnomocnika, a także jeżeli wcześniej osoba udzielająca pełnomocnictwa głosowała osobiście. Nieważność pełnomocnictwa stwierdza właściwy wójt lub burmistrz (prezydent miasta), a w dniu wyborów – właściwa obwodowa komisja wyborcza.

W dniu wyborów, pełnomocnik udaje się do lokalu wyborczego właściwego dla wyborcy udzielającego pełnomocnictwa. Przedstawia tam kopię pełnomocnictwa, które jest dołączane do spisu wyborców, a następnie potwierdzając swoim podpisem pobiera w imieniu wyborcy, który udzielił pełnomocnictwa kartę (karty) do głosowania. W spisie wyborców imię i nazwisko pełnomocnika wyborczego umieszcza się w rubryce – uwagi, w pozycji odpowiadającej nazwisku osoby udzielającej pełnomocnictwa.

Koszty

Z wprowadzeniem proponowanego rozwiązania wiąże się konieczność poniesienia pewnych nakładów finansowych i wysiłek organizacyjny spoczywający na gminach. Te niedoskonałości złagodzić w dużej mierze powinny jednak:

- obniżenie kosztów przez wykorzystanie do drukowania zawiadomień centralnie przygotowanego programu komputerowego wykorzystującego bazy danych ewidencji ludności posiadane przez gminy,
- wykorzystanie dla dostarczenia wyborcom druków zawiadomień alternatywnych i tańszych niż tradycyjne usługi pocztowe sposobów ich dystrybucji (np. gońcy),
- uwolnienie gmin od kilku „kłopotliwych” obowiązków (jak: rezygnacja z wykładania spisów wyborców do publicznego wglądu „w czasie dogodnym dla wyborców”, czyli poza godzinami pracy urzędów).

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Podsumowanie

Proponowane rozwiązania charakteryzują się nowoczesnością i skutecznością. Stosowane są z powodzeniem w innych państwach Unii Europejskiej (na przykład w Holandii, gdzie każdemu wyborcy dostarczane jest przed wyborami wezwanie do wyborów). Postulaty wprowadzenia ich do polskich ustaw wyborczych pojawiły się także wcześniej w literaturze przedmiotu².

Należy wyraźnie podkreślić, że instytucja indywidualnego zawiadamiania wyborców oprócz spełniania roli informacyjnej, byłaby jednocześnie środkiem aktywizującym wyborców, „zapraszając” ich na wybory (po wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2004 r. wielu wyborców nie miało pojęcia, iż takie wybory się odbyły), co znajdzie swoje odzwierciedlenie w znacznym zwiększeniu frekwencji wyborczej.

Przedstawiana w projekcie instytucja pełnomocnictwa umożliwi wielu osobom starszym i niepełnosprawnym skuteczne uczestnictwo w wyborach. Szczególnie dotyczyć to będzie osób, które nie mogą z przyczyn zdrowotnych dotrzeć ze swoich domów do lokali wyborczych. Przedstawione propozycje stanowią więc konieczne uzupełnienie obecnie obowiązujących przepisów prawa wyborczego, ustanawiając alternatywny sposób głosowania. Instytucja pełnomocnictwa jest obecnie stosowana w systemach wyborczych wielu państw europejskich (m.in. Belgii, Francji, Holandii, Wielkiej Brytanii). W podobnej formie występuje również m. in. w Kanadzie.

.....
T ł o c z o n o z p o l e c e n i a M a r s z a ł k a S e n a t u
.....

² Patrz: K. Skotnicki, *Zasada powszechności w prawie wyborczym. Zagadnienia teorii i praktyki*, Łódź 2000, s. 233.